

Dones contra la barrera de l'idioma

La Maternitat de Barcelona reforça el programa de mediació intercultural amb dones immigrants integrades a la ciutat

L'Hospital Casa de Maternitat de Barcelona, gestionat per la corporació de l'Hospital Clínic, és una falda i un bressol al mateix temps. Les parets, blanques, sense estucar, com les bates de les infermeres; i les paraules, silenciades, callades, de murmuri.

A la Maternitat hi ha dues unitats d'hospitalització de "medicina maternofetal" amb vint-i-quatre llits cadascuna. La primera, situada a la primera planta, és on hi es troben els nounats. A la segona, al pis superior, hi han les sales d'operacions. La sala de parts, amb els seus quatre boxs d'urgència i les ecografies i les màquines expenedores de roses i regals, a la planta baixa. Al soterrani es fan les mamografies, i aquí tenen consulta els psiquiatres perinatals.

Carme Comas és la cap de la primera unitat, el Departament d'Obs-

tetrícia. És la supervisora. Coordina les mediadores culturals, una figura que va néixer el 2005 per tractar l'allau de persones immigrants que necessitaven ser ateses. Mitjançant un conveni entre l'Institut de Ginecologia i Obstetrícia de l'Hospital Clínic i l'oenagé Salut i Família, dues mediadores, una de les qual és magribina i l'altra xinesa, treballen a la Maternitat. "Elles prefereixen que les reconeguin com a mediadores més que com a traductores o intèrprets. Fan una funció vital. Nosaltres ens podem fer entendre amb les embassades amb gestos —la mímica la tenim molt desenvolupada—, però és una ajuda que elles estiguin aquí", explica Carme, la mare de totes les mares a la planta.

Les mediadores són professionals que han estudiat a l'Hospital de la Vall d'Hebron, on les han formades en tot el que es refereix a la política sociosanitària: girs lingüís-

Jesús Martínez

"La mediadora cultural Meriem Saou, a la Unitat d'Avaluació, Suport i Prevenció de l'Hospital Clínic".

tics, malentesos, xocs culturals, gustos, costums, normes religioses, etc. Cada any, una dotzena d'alumnes obté el títol, que encara no està prou reconegut. Els centres de salut demanen, sobretot, intèrprets de Gàmbia, el Marroc, Romania, la Xina, Rússia i el Pakistan, i de l'ètnia gitana.

Saloua El Amraoui és la mediadora del Marroc, i actualment està de baixa per maternitat. Acaba de tenir un nen. Des del gener, la substitueix Meriem Saou (Rabat, 1974). El seu camí és un camí de pobles, senders, fondes i posades. El 1999, amb el seu marit va emigrar a Holanda: "És un país veritablement europeu, on la gent es professa

amistat i respecte". El 2000, van venir a Barcelona, on s'han instal·lat definitivament. Aquesta estudiant de literatura àrab és una dona molt sol·licitada. "Intento convèncer les futures mares que es facin les proves d'amniocentesi, en el cas de nens que puguin néixer amb possibles malformacions. El que passa és que són molt religioses i creuen que aquestes proves poden matar el nadó, i consideren que si el nadó ha de néixer amb alguna anomalia, és la voluntat d'Al·là", exposa en un perfecte castellà amb algunes esquitxades de francès, llengua que domina com a conseqüència de l'antiga colonització del seu país. "Durant el Ramadà, intento que metges i pacients arribin a una entesa. Pel Ramadà s'ha de fer dejuni, encara que pot ser que al-

guna persona hagi de prendre determinades pastilles. Procuo adaptar les receptes a les creences pròpies de cadascú."

Dic que Meriem Saou està sol·licitadíssima perquè és veritat, perquè s'atreveix amb idiomes com ara l'urdu, quan ella, d'urdu, no en sap ni un borrall. "Quan a l'hospital entra alguna dona que du vel, encara que sigui pakistanesa, de seguida em criden a mi. Encara que sembli impossible, m'hi entenc, perquè molts pakistanesos han treballat a l'Aràbia."

L'exministre Jesús Caldera li podria haver lliurat la medalla d'or al mèrit al treball. Treballa sense descans: al març va atendre cent set consultes; si tenim en compte que treballa de 10.00 a 14.00 hores de dilluns a divendres, fa una mitjana de tres consultes al dia.

"Intento traspasar la barrera de l'idioma. Per exemple, faig saber a la plantilla que determinats pacients no poden menjar porc, aliment prohibit per l'islam."

Els nens olímpics

Precisament fa el contrari que la mediadora xinesa, Elisabeth Galdós (Singapur, 1971), Eli Chen. Per als xinesos, el 2007 va ser un any de designis divins perquè va ser l'Any del Porc. El porc, en la seva cultura, és un animal que cau simpàtic.

Fa un any i mig que treballa a la Maternitat: "La meua història és difícil. La meua mare és xinesa, i el meu pare, peruà. Ells es van separar, i la meua àvia em va retornar a Singapur. Vaig estudiar economia. El meu marit el vaig conèixer a La Caixa de Tòquio. Ell és català i em va portar aquí."

Sol estar present a les ecografies que es fan a l'hospital. De vegades, només de vegades, entra a la sala de parts: "No tinc por, tinc dos nens." Les dificultats són lingüístiques, però també jurídiques: "Molts xinesos no saben res de res, ni el que és la targeta de sanitat ni el Registre Civil ni la cartilla, ni tan sols pronunciar la seva adreça co-

DONES IMMIGRANTS

El 2007 ha tornat a pujar el nombre de dones immigrades que donen a llum a l'Hospital Casa de Maternitat. El 42,8% de les mares tenen nacionalitat estrangera, enfront del 40,4% del 2006.

Per continents:

Amèrica (fonamentalment Amèrica del Sud)	55,6%
Àsia	18%
Europa	15,7%
Àfrica	10,5%

Per països:

Equador	10,9%
Xina	9,1%
Bolívia	9%
Marroc	8,1%
Perú	7%
Filipines	6,6%

rectament. A més, cadascun té el seu dialecte. Jo parlo el mandarí, el xinès comú, la llengua oficial, i de vegades ni els entenc, i intento que repeteixin: "Una altra vegada, una altra vegada."

Eli Chen és un àngel per a les famílies que entren a la Maternitat, un àngel de la guarda, però fins i tot al "cel" veu torbada la seva tranquil·litat: "Alguns se n'aprofiten, i quan han d'anar al seu metge de capçalera, al seu CAP, em criden perquè els acompanyi."

És molt dinàmica: "Els dilluns, dimecres i divendres treballa aquí; i els dimarts i dijous, a l'Hospital del Mar."

Eli Chen parla dels "nens olímpics": "Algunes xineses han donat a llum a les vuit del matí del vuit d'agost, l'inici dels Jocs Olímpics de Pequín: 8-8-2008. A la Xina, aquests números signifiquen pau, fortuna, sort..., ho tenen tot. La Xina, no és com aquí, no s'hi fa part natural, s'hi paguen diners per a la cesària. El meu punt de vista és que no és possible, però a la Xina això es fa. Elles han volgut el vuit-vuit-vuit. Són molt creients. Les dones han quadrat quedar-se embarassades per tenir-los en aquesta data."

Eli Chen és una dona que toca de peus a terra. La seva supervisora, Carme Comas, li té una gran estima. Comas comença a comprendre als ciutadans xinesos.

“Als sis mesos, els pares envien els nens a la Xina amb les seves àvies, perquè ells treballen de sol a sol i no poden cuidar de les criatures. Quan és adolescent, el fill torna, sense saber l’idioma, i ha d’integrar-se”, explica, meravellada per la capacitat d’adaptació de les ma-

res. “Aquí vénen dones de l’Eixample i de les Corts i “dones de risc” (embarassos de risc, per problemes renals, d’inseminacions, embarassos múltiples, etc.). Això és com el Xinatown. Les xineses solen ser distants; cordials, però sempre caminen ficades en la seva bombolla.”

Les mediadores Eli Chen i Meriem Saou corren pels passadissos, esquivant els gerros de roses i els rams de gladiols al peu de cada

porta de cada habitació de cada nova vida. Elles cusen als cors de les dones les llengües que fins i tot desconeixen, i les palpen amb la mà, procuren el seu benestar i confessen que només amb l’intercanvi de les mirades ja entaulen una conversa que fa fugir el desassossec. L’idioma de les mares és una llengua universal.

Jesús Martínez Fernández

Mediació intercultural als centres sanitaris

El programa permet desplaçar mediadors interculturals que treballen directament en centres sanitaris de Catalunya. Amb això es pretén facilitar l’entesa no només idiomàtica, sinó també cultural, entre els pacients i el personal sanitari, i es contribueix a una atenció sanitària de més qualitat per al pacient i es facilita el desenvolupament de les tasques de tots els professionals implicats.

D’aquesta manera, la mediació s’orienta a facilitar la integració de les persones immigrades en la cultura d’acollida, i també contribueix a la necessària transformació d’aquesta per tal que les seves institucions sanitàries s’adaptin a la diversitat cultural.

L’associació Salut i Família té un equip de mediadors que, a més de fer entrevistes d’acollida i derivació a l’entitat, ofereixen els seus serveis als centres de Catalunya següents: a Barcelona, Hospital del Mar, Centre d’Urgències Pere Camps, CAP

Drassanes, CAP Raval Nord, CAP Casc Antic, CAP Poblenou, CAP Les Hortes del Poble-sec, CAP Besòs Mar, Maternitat Hospital Clínic, CAP Sant Ildefons, CUAP Sant Ildefons i CAP Martorell; a Lleida, Hospital Arnau de Vilanova, CAP Balaguer, CAP Cervera, CAP Tàrraga, CAP Alcarràs, CAP Aitona, CAP Serós, CAP Rambla Ferran, CUAP Rambla Ferran, SASSIR Prat de la Riba i CAP Mollerussa; a Girona, Hospital Universitari Doctor Josep Trueta de Girona, CAP Can Gilbert del Pla de Girona i CAP Celrà.